

Ružičasti slon korupcije u mom dvorištu

4 savjeta kako promovirati etičnost u tvrtki

Pitanje trebamo li organizacije podučavati etičnosti, nije besmisleno niti neutemeljeno, bez obzira na vrijeme i prostor. Danas ga u Hrvatskoj potiču brojni faktori: iz dana u dan izbijaju nove afere i krize, u kojima nas mediji obasipaju podacima o korupciji i nepotizmu. S druge strane, teško da je bilo koji od tih podataka za nas nov – svi sudionici gospodarskih procesa na ovom malenom tržištu jako su svjesni svega što se događa i u vlastitom, i u tuđim dvorištima.

Renata Takač-Pejnović

Dakle, u Hrvatskoj postoje i korupcija i razne druge, neetične prakse. No rašireni cinizam, uvjerenje da se ništa ne može promijeniti, te pretjerana „hrvatokritičnost“, možda su opasniji i od korupcije. Da objasnim tezu: razboljeli smo se od cinizma, „naučene bespomoćnosti“, uvjerenja da se ništa ne može promijeniti (pa ne smeta ako i mi sami malo otkinemo od kolača). Ili još gore, smatrat će nas glupanima ako i sami ne koristimo loš sistem. Druga strana ove

negativnosti jest uvjerenje da je „to tako u Hrvatskoj, i samo kod nas se to može desiti“. Dragi Hrvati misle da je naše more najčišće, naše su ljepotice najljepše, pa je i naša korupcija jedinstvena. E pa nije. Jedan bivši francuski predsjednik ove će godine odgovarati na optužbe da je, kao gradonačelnik Pariza, fiktivno zapošljavao suradnike. Britanski su parlamentarci u Europskom parlamentu prošli veliku čistku, jer su lažno prikazivali troškove života i plaća svojih „tajnika“ i „pomoćnika“. Talijanskom predsjedniku vlade prijeto tko zna koja istraga u njegovom bogatom i kreativnom tajkunskom životu.

Budimo realni: ništa u našoj korupciji nije niti originalno, niti posebno. Od stupnja gospodarskog, političnog i kulturnog razvitka ovisi samo sofisticiranost korupcije, a mi smo i po tome tamo negdje u sredini, između nasilnih diktatora malih, nerazvijenih državnica, i predsjednika vlada bogatog zapada.

IMA LI IPAK SVJETLA U DNU TUNELA?

Svemu tome usprkos, ali i zbog svega toga, ja sam na strani optimista. Evolucijska psihologija kaže da je čovjek životinja koju pokreću biološke sile: nagon za opstankom i prenošenjem svojih gena budućim generacijama. Znamo korijen ratova, nasilja, otimanja, bogaćenja, pa i korupcije u svemu tome. Kao jedinke, tjera nas želja da živimo bolje, radimo manje, imamo više (i novca, i moći, i konačno potomaka). Pa pogledajte samo tajkune i njihove, druge i treće brakove sa sve mlađim suprugama i djecom. No u tim tisućljećima razvili smo i jezik, kulturu, suosjećanje, potrebu da pomognemo. Vjere su podučavale bratstvo i ljubav, i konačno, etiku koja normira dobro i zlo. Dakle, ljudska je rasa sposobna za velika zla, ali i velika dobra, baš kako je Bruce Willis pokušavao objasniti Leeloo u 'Petom elementu'.

Još je značajnija činjenica da je etičnost promjenjiva kategorija. U starom vijeku ubojstvo roba bilo je „uništenje imovine“. U srednjem vijeku supruga i djeca bili su vlasništvo oca obitelji. Do prije sedamdesetak godina, Britanci su kolonizacijom donosili „kulturu i napredak“ u svoj imperij u kojem sunce nikad ne zalazi. Danas su i život, i samostalnost odraslih članova obitelji, pa i različite kulture, zaštićene i to ne samo zakonima. Štite ih i relativno nova, ili novija, etička načela, koja kažu da se ni djetu ni partnere ne smije maltretirati, te da se kulture i okoliš (neafirmiranih) naroda ne smiju uništavati. Naravno, još imamo obi-

Odgovornost svih nas je u tome da nagradimo one koji posluju etično i kaznimo one kojima je dobrobit zajednice manje važna od vlastitog profita ili bonusa. Ono što je najvažnije jest naučiti kako se jede slon - malom žličicom.

teljskih nasilnika i korporacija koje će zagađivati okoliš kako bi više zaradile, ali to više nije normalna praksa već anomalija.

Tvrdim, dakle, da etika postoji i razvija se. Teza za nastavak: svaki je pojedinac dužan, ne samo postupati etično, već i u tom smislu djelovati unutar svog kruga utjecaja, a su to aktivnosti koje su i za pojedinca i za zajednicu isplative.

ETIČNOST JE SKUPA, ILI SE IPAK ISPLATI?

Stručnjaci za etično poslovanje često suprotstavljaju dvije tvrdnje: *being nice has a price vs. being nice pays*. Oboje je istina, odnosno obje tvrdnje vrijede u današnjem poslovanju. Etično poslovanje, bilo da se radi o tehnologijama, istraživanju, oglašavanju, radnim odnosima ili odnosima s javnostima, obično nosi više troškove od poslovanja u kojem je jedini kriterij profit. S druge strane, neetično poslovanje može tvrtku stajati i opstanka, kada neetične prakse postanu javna informacija koje mediji (i sudске parnice) razvlače godinama.

Upravo ovdje leži odgovornost svih nas: da nagradimo one koji posluju etično i kaznimo one kojima je dobrobit zajednice manje važna od vlastitog profita ili bonusa. Ono što je najvažnije jest naučiti kako se jede slon – malom žličicom.

KAKO PROMOVIRATI ETIČNOST U VLASTITOJ ORGANIZACIJI?

Neka od područja društveno odgovornog poslovanja u radnim sredinama:

- Jednakopravnost kod zapošljavanja,
- Jednakopravnost u radu, unapređivanju i napredovanju,
- Sloboda udruživanja,
- Primjerena plaća i uvjeti rada,
- Ravnoteža života i rada,
- Privatnost i zaštita informacija.

Što možemo učiniti sami na promoviranju etičnog poslovanja, u situaciji recesije, kad zaposlenici šute jer se boje otkaza, kad management cijedi svaku kunu kako bi poduzeće preživjelo, kad svi zajedno imaju „puno pametnijeg posla“ od morala i etike? Evo nekoliko prijedloga od kojih neki, ili svi, mogu pokrenuti promjenu u organizacijama, ili formalizirati dobre prakse koje već postoje:

1

Formaliziranje procesa – ako ih nemate, pokrenite popisivanje procesa u upravljanju ljudskim

potencijalima. Na taj se način mogu formalizirati pretpostavke jednakopravnosti kod zapošljavanja, rada, nagrađivanja i napredovanja. Tokom izrade procesa, „trubite“ svima kako zakon nalaže da ne smijemo odbijati kandidatkinje s malom djecom, homoseksualce ili starije osobe ako inače odgovaraju potrebama posla. Nešto od toga će i ostati u glavama, i služiti kao uvod u formalni trening odgovornog poslovanja.

2

Pokrenite godišnji izvještaj o održivosti. „Kupite“ management pokazujući im web stranice konkurentskih ili drugih organizacija koje imaju takve izvještaje. Objasnite kako izvještavanje o odgovornom poslovanju poboljšava sliku poduzeća na tržištu i kod kupaca. Informacije o poduzeću koje posluje odgovorno i etično, zaista iskaču u moru skandala kojima smo izloženi. Nemate li dovoljno znanja za pokretanje „pravog“ godišnjeg izvještaja, počnite s probnim – prikupljajte informacije za slijedeću godinu. Raspitujući se o temama iz godišnjih izvještaja o održivosti, opet imate puno mogućnosti informirati o dobrim praksama i podučavati o tome kako to bolje činiti.

3

Odaberite nekoliko zaposlenika koji će proći edukacije ili treninge i postati ‘Chief Etical Officers’. Zadatak im nije da budu policajci, već da educiraju i informiraju kolege kroz interne radionice i treninge. Neka budu kreativni, jer će se morati boriti sa svim mentalnim barijerama s početka teksta: cinizam, nepripravnost teme u vrijeme recesije..

4

Kako raditi na motivaciji članova organizacije za odgovorno poslovanje? Managementu se može objasniti da odgovorno poslovanje znači i odgovorno ponašanje zaposlenika prema resursima poduzeća, vlastitim obvezama, konkurenciji ili povjerljivosti podataka. Zaposlenicima se mogu prezentirati pozitivne posljedice na njihov rad i osobni život: transparentnost u zapošljavanju i napredo-

Savjeti Poslovnog savjetnika

Kako svoje poslovanje učiniti etičnim?

- Informirajte i educirajte svoje zaposlenike o važnosti etičnog poslovanja te najboljim načinima njegovog postizanja.
- Provjerite poslovanje drugih, „etičkih“, tvrtki, i neka vam budu primjer.
- Pridobijte management, oni su vrlo važni u širenju navike etičnog poslovanja.
- Konstantno pričajte o etičnosti i podsjećajte zaposlenike na to. S vremenom će vaše riječi ostati u njihovim glavama.

vanju, zaštita od mobbinga, zanimanje poslodavca da im pruži uvjete za poslovni i osobni razvoj.

Vratimo se slonu: istraživanja pokazuju da je potrebno 2% populacije da bi se pokrenuli novi trendovi. Dakle, uzmimo malu žličicu i krenimo prema slonu. Učinimo ono što možemo kako bi etičnost i odgovornost postali naša svakodnevnica. Recesija i cinizam su izgovori. Nitko ne traži da budemo mučenici ili Don Quixoti, dovoljno je da polako i promišljeno djelujemo unutar svog područja utjecaja i stvaramo atmosferu etičnog poslovanja i djelovanja.

S vremenom, postat će normalno da se u poduzeću ne pričaju seksistički vicevi, da mladi „lavovi“ ne maltretiraju starije kolege pred penzijom, da radnici dobivaju plaću na vrijeme iako je vlasnik kupio novi auto. A možda doživimo i vrijeme kad će se politika odvojiti od gospodarstva. No to već spada u žanr fantazije.

PS

Nazovite svog poslovnog savjetnika

TELEFONSKI SAVJETI SAMO ZA PRETPLATNIKE

Tel. 01-4836 106

Putem PIN-a / nalazi se na računu za pretplatu

Svakim radnim danom od 9.00 do 13.00 sati